

VAN STOLKPARK KOERIER

Nieuws van en voor de bewoners van het van Stolkpark

Nr. 3 - mei 1979

Herwaardering van oude wijken

Hoe monumentwaardig is het Van Stolkpark?

Den Haag is nog altijd een stad met een typische 19de-eeuwse sfeer.

Door het vrijwel ontbreken van hoogbouw vertoonde het silhouet van de stad zo'n twintig jaar geleden nog dezelfde contouren als in het begin van de twintigste eeuw: een aantal slanke kerktorens, waarbij tegen de eerste wereldoorlog als nieuwe verschijning de toren van het Vredespaleis kwam.

Hoewel in de laatste decennia het stadsbeeld ingrijpend veranderde, zijn er nog veel wijken, waar men de specifieke laat-19de-eeuwse, ietwat nostalgische sfeer van het Couperiaanse Den Haag heel zuiver kan ondergaan.

Het is begrijpelijk en verheugend, dat in verscheidene wijken, waar dat stempel van het fin-de-siècle nog zo bepalend is voor de identiteit, wijkverenigingen of actiegroepen zich inspannen om te voorkomen, dat waardevolle huizen uit de periode van de neostijlen of de Art Nouveau moeten wijken voor nieuwbouw, die het karakter van de wijk aantast. Met name in het Statenkwartier, de omgeving van de Wittebrug, de Archipelbuurt, het Belgisch Park en het Van Stolkpark is die betrokkenheid van de bewoners ten aanzien van hun wijk de laatste jaren gegroeid. Men denkt mee met de gemeentelijke overheid en ontwikkelt zelf initiatieven, die tot doel hebben leefbaarheid en herkenbaarheid van de buurt te stimuleren.

De meest effectieve manier om het karakter van architectuur-historisch waardevolle stadsdelen veilig te stellen is het Beschermd Stadsgezicht.

Artikel 20 van de Monumentenwet verstaat onder een Beschermd Stads- of Dorpsgezicht: "groepen van onroerende zaken, hieronder begrepen bomen, wegen, straten,

pleinen en bruggen, grachten, vaarten, sloten en andere wateren, welke met een of meer tot de groep behorende monumenten een beeld vormen, dat van algemeen belang is wegens de schoonheid of het karakter van het geheel". Den Haag heeft thans drie van dergelijke gezichten, die beschermd zijn: Binnenhof en omgeving, Grote Kerk en omgeving en Willemspark en omgeving.

Het spreekt vanzelf, dat bij de aanwijzing tot beschermde stadsgezichten strenge criteria worden aangelegd. Het betreffende gebied moet een goed bewaarde stedenbouwkundige structuur en een aantal monumenten bezitten, kortom het dient uit een oogpunt van monumentenzorg van uitzonderlijke betekenis te zijn.

Bij de stadswijken uit het laatste kwart van de vorige en het begin van deze eeuw zijn de elementen, die vereist zijn om een beschermd stadsgezicht te doen aanwijzen, wel aanwezig, doch in veel geringere mate.

De stedenbouwkundige structuur is meestal nog wel bewaard gebleven, maar hij is niet van dien aard, dat men uit een historisch oogpunt van een waardevolle aanleg kan spreken. Weliswaar zijn er hier en daar gebouwen, die op de monumentenlijst thuishoren of er zelfs al op staan, maar verreweg de meeste panden zijn door aannemers ontworpen en hebben vooral betekenis, omdat zij een onderdeel uitmaken van een reeks huizen, die in hun totaliteit een harmonisch en voor de betreffende periode karakteristiek beeld vormen. Dergelijke straten en pleinen vindt men in Den Haag nog veel. Een zeer typerend voorbeeld geeft o.m. de Riouwstraat te zien, in het bijzonder het gedeelte tussen de Koninginnegracht en het Bankplein. De Archipelbuurt, waarvan deze straat een onderdeel is, is zo goed bewaard gebleven, dat men hier een beschermd stadsgezicht zou kunnen aanwijzen, ware het niet, dat gebouwen, die individuele bescherming als monument verdienen, vrijwel ontbreken. Trouwens deze

wijk geeft een voorbeeld van een regeneratie, die door de bewoners zelf op gang is gebracht. Na jaren van achteruitgang komen er nu steeds meer jonge gezinnen wonen, die heel bewust kiezen voor het leefmilieu van deze karakteristieke laat-19de-eeuwse buurt. Men is ook zelf bezig het aanzien van de straten te verbeteren door het opknappen van de gevels en de aanleg van geveltuintjes. Ook elders ziet men deze herwaardering van woonwijken uit de periode rond 1900. In Duinoord heeft de overheid enkele jaren geleden ingegrepen, toen het unieke Sweelinckplein door het bouwen van een modern kantoor aangetast dreigde te worden: de totale bebouwing van het plein werd op de monumentenlijst geplaatst.

In het Statenkwartier geven op het ogenblik architecten zich veel moeite om, waar vervangende nieuwbouw noodzakelijk is, in nauw overleg met de Welstandscommissie, hun ontwerpen zoveel mogelijk aan te passen bij de bestaande bebouwing. Het Van Stolkpark heeft de laatste tijd slechts een enkel geslaagd voorbeeld gekregen van eigentijds architectuur, die aansluit bij het karakter van de buurt.

Onder de 19de-eeuwse wijken in Den Haag neemt het Van Stolkpark een vrij uitzonderlijke plaats in. De aanleg is ontworpen door een tuinarchitect, die in de ontwikkeling van de buitenplaatsen en stadsparken in het 19de-eeuwse Nederland een voorname rol speelde: Louis Paul Zocher (1820 - 1915), zoon van de beroemde tuinarchitect Jan David Zocher. De in het groen gesitueerde villa's en de ligging van het buurtje terzijde van de Scheveningseweg, aan de oostzijde begrensd door de Scheveningse Bosjes, geven aan het villapark een heel bijzondere sfeer. Helaas is een deel van de oorspronkelijke bebouwing in de 20ste eeuw vervangen door nieuwe huizen, flats, een schoolgebouw en een bejaardentehuis, die in meerdere of mindere mate het karakter van de wijk verstoren.

Vanuit een zuiver architectuur-historisch standpunt bezien zijn slechts enkele van de laat-19de-eeuwse en vroeg 20ste-eeuwse villa's van voldoende betekenis om ze als monument te beschermen. Het merendeel van de oude bebouwing is weliswaar charmant en tot op zekere hoogte karakteristiek voor de tijd van ontstaan, maar voldoet niet aan de criteria, die de Monumentenwet stelt. Een beschermd stadsgezicht zit er voor het Van Stolkpark dan ook niet in. Toch dient er naar gestreefd te worden het geheel eigen karakter van deze sfeervolle buurt te

behouden. De beste manier om dat te bereiken is in dit geval het bestemmingsplan, waarin stringente voorschriften moeten worden opgenomen ten aanzien van rooilijnen, bouwvolume, materiaalgebruik, hoogte, dakvorm enz. Tevens moeten de huizen die daarvoor in aanmerking komen, op de monumentenlijst worden geplaatst.

Een inventarisatie van de villa-architectuur in het Van Stolkpark, gemaakt in oktober van het vorig jaar, omvat 46 panden die karakteristiek zijn voor de wijk. Hiervan is zeker een twaalftal van zodanig belang uit kunsthistorisch oogpunt, dat naar behoud dient te worden gestreefd. De wijkvereniging zal trachten deze huizen geplaatst te krijgen op de "rijkslijst", de krachtens de Monumentenwet door het Ministerie van CRM vastgestelde lijst van beschermde monumenten. Voor zover dit niet mogelijk zou zijn, zouden de overige door middel van een gemeentelijke monumentenverordening beschermd kunnen worden. De Monumentenwet geeft nl. de mogelijkheid, gebouwen die niet van voldoende belang geacht worden om een plaats op de rijkslijst te krijgen, op een gemeentelijke lijst te plaatsen. Of de gemeente op die manier een bijdrage moet leveren in de monumentenbescherming is een zaak, die op het ogenblik in studie is.

Wij laten zes van de eventueel door het Rijk te beschermen panden in een volgend artikel de revue passeren en vermelden daarbij, waarom zij "monumentwaardig" zijn.

Drs. H. P. R. Rosenberg

Iepen en Iepeziekte in het "Van Stolkpark"

Een van de beeldbepalende elementen van het "Van Stolkpark" is de daar voorkomende boombegroeiing. Terrecht wordt hier in het bestemmingsplan veel aandacht aan besteed. Wij treffen er iepen aan, waaronder fraaie oude, ruim honderdjarige exemplaren, langs de wegen en in de Scheveningse bosjes tussen de Van Stolkweg en de Scheveningseweg. Hier bedraagt het aandeel van de hollandse iep zeker wel tien procent. Sommige wegbeplantingen bestaan of bestonden geheel uit iepen. Dat het opgaand oud loofbos van het Van Stolkpark met

zijn eiken, beuken, linden en esdoorns zo dicht bij de kust tot ontwikkeling kon komen, vindt zijn oorzaak in de bebouwing van Scheveningen, welke een zekere beschutting bood tegen de westenwinden. Toen het bos tot ontwikkeling was gekomen, diende het op zijn beurt weer tot beschutting voor mens en dier. Deze situatie is heel bijzonder voor het westen van het land en het hier bedoelde bos wordt in het bestemmingsplan dan ook een verrijking genoemd van het milieu van Scheveningen en Den Haag.

Thomas van Stolk, die zijn grond "wijselijk voor het grootste deel door een vakman met hout liet bezetten, met jonge iep-, beuke-, en eikebomen, die er uitstekend groeiden" heeft dus wel een vooruitziende blik gehad. (Zie Ir. G. L. Hondius "Het Van Stolkpark", pag. 8). Als men de jaarringen heeft geteld van de onlangs in het kader van de bestrijding van de iep-ziekte geveld iepen, dan blijkt, dat dit bomen waren die omstreeks 1873 waren geplant. Reeds in die tijd zijn bij de verkaveling van de grond iepen in de tuinen van het park terecht gekomen. Verlies van de iep als bestanddeel van bos, wegbeplanting, park en tuin zou een groot verlies voor het karakter van de wijk betekenen.

Van de heer De Jager van de Plantsoendienst hoorden wij reeds tijdens een lezing welke gevaren de stadsboom in het algemeen bedreigen. De heer K. Pors van deze dienst heeft in het bijzonder op een ander gevaar voor de hollandsse iep, de "karakterboom" van het Van Stolkpark, gewezen, nl. de zo gevreesde iep-ziekte. Ofschoon er proeven zijn gedaan met bepaalde injecties, bestaat de bestrijding in hoofdzaak uit het kappen van de door de ziekte aangetaste exemplaren, het schillen van de stammen en het verbranden van afval van de kapperij. De sporen van deze opruimingsactie, die ook volgende jaren nog wel zal voortgaan als gevolg van het voorkomen van een virulente vorm van de ziekte in West-Europa, zijn duidelijk in onze wijk te zien.

In februari van dit jaar lagen op de tijdelijke opslagplaats van de Haagse plantsoendienst op een doodlopende zijslag van de Dr. Aletta Jacobsweg in de Scheveningse bosjes, behalve populierenstammen ook een partij in onze wijk geveld iepstammen, wachtend op verder transport na verkoop door de Gemeente. Ze waren keu-

rig geschild. Dit is ook nodig, omdat daarmee tenminste een broedgelegenheid voor de iepespintkever is verdwenen. Want deze ziekteoverbrengers brengen immers een deel van hun levenscyclus door tussen bast en hout. Verder leven is die kevers en hun larven door het schillen onmogelijk gemaakt.

In de tijd van de rijpingsvraat van de iepespintkever, beestjes van enkele millimeters lengte, kunnen deze de schimmel van door iepziekte getroffen iepen overbrengen naar gezonde bomen van dezelfde soort. Dit vindt plaats in de maanden mei tot juni, welke dus de kritieke periode van besmetting vormen. Van eind mei tot in augustus kan men reeds duidelijk aan het uiterlijk van de bomen de ziekte herkennen: bladeren aan één tak beginnen plotseling te verdorren, welk verschijnsel zich soms snel, soms langzaam verbreidt over de gehele kroon. Wanneer men een ziektehaard vermoedt, kan men de Dienst der Gemeenteplantsoenen om raad vragen (tel. 557240, de heren K. Pors en J. C. van der Woude). Wordt de ziekte inderdaad geconstateerd, dan wordt men verwezen naar het Staatsbosbeheer voor de uitvoering van de bestrijdingsmaatregelen. Voor Den Haag is het adres Van Speykstraat 13, tel. 924481. Subsidiereregelingen voor de kosten van bestrijding zullen ook in 1979 gelden. Belangstellenden kunnen hier ook de folder "Hoe iepziekte te herkennen" aanvragen.

Tenslotte nog dit: hoewel het bosbouwproefstation "De Dorskamp" afraadt de zieke iepen te knotten of takken te verwijderen, kan naar mijn stellige mening een dergelijke behandeling, wanneer de ziekte althans nog niet ver is doorgedrongen, de levensduur van de bomen soms nog vele jaren verlengen.

Ir. F. W. Rappard

Bestemmingsplan Van Stolkpark

Zoals wij in ons vorig nummer reeds vermelden, hebben wij tegen het ontwerpbestemmingsplan, zoals dit met ingang van 6 oktober 1978 ter inzage is gelegd, een bezwaarschrift ingediend. De gelegenheid daartoe stond gedurende één maand open, dus tot 6 november 1978. Binnen drie maanden ná 6 november, dus vóór 6 februari 1979, dient de Gemeenteraad het bestemmingsplan vast te stellen. De Raad kan die beslissing echter éénmaal voor drie maanden uitstellen. Dit is inderdaad gebeurd, zodat wij vóór 6 mei a.s. het standpunt van de Gemeenteraad zullen vernemen.

Wanneer tegen het ontwerp bezwaren zijn ingediend - en dat zijn er in ons geval nogal wat - of bij de vaststelling

van het plan wordt afgeweken van het ontwerp, zoals het ter inzage heeft gelegen, wordt het besluit van de Raad "met redenen omkleed", gemotiveerd dus. Degenen, die een bezwaarschrift hebben ingediend, ontvangen omtrent de beslissing daarop bericht.

Tegen het door de Gemeenteraad vastgestelde bestemmingsplan bestaat weer de mogelijkheid tot het indienen van bezwaren. Wij zullen te zijner tijd nagaan, of de noodzaak hiertoe onzerzijds aanwezig is.

Hoe de Gemeenteraad dacht over het ontwerpbestemmingsplan en de daartegen ingediende bezwaarschriften, hopen we u tijdens de ledenvergadering op 14 mei a.s. uit de doeken te kunnen doen.

Maandag 14 mei ledenvergadering

Van half acht af zal de grote lerarenkamer van het 1e VCL die avond weer gastvrij open staan voor alle bewoners van het Van Stolkpark.

Er zal voldoende tijd zijn om met elkaar van gedachten te wisselen, voor en na de voordracht over "Monumentenzorg en de Rijksdienst voor de Monumentenzorg" - een alleszins actueel onderwerp,

omdat het bestuur het voornemen heeft de Monumentenraad te vragen een aantal panden in het Van Stolkpark op de monumentenlijst te plaatsen. Ook zal er gelegenheid bestaan van gedachten te wisselen over het bestemmingsplan, de activiteiten van het bestuur, de financiën van de vereniging en vooral uw wensen ter verbetering van het leefklimaat in de wijk.

Wijkagent Versteegh: Dorpsveldwachter nieuwe stijl

Het Van Stolkpark met de Scheveningse Bosjes vormt een aantrekkelijk woon- en recreatiegebied. Dat is niet alleen het oordeel van de bewoners, maar ook van de heer P. H. M. Versteegh, sinds het begin van dit jaar wijkagent voor ons "werkgebied". In zijn "wijk" valt ook de Visserijbuurt, gerekend van de Marcellisstraat en de Juriaan Kokstraat.

De aantrekkelijkheid van dit gebied ligt voor onze wijkagent - die we sinds 8 januari van dit jaar geregeld op de fiets tegenkomen - in de gevarieerdheid ervan. Hij is een groot natuurliefhebber. Nu, hij zal best aan zijn trekken komen met zoveel bos. In het voorjaar kan hij genieten van de veelheid aan bijzondere planten die in de Scheve-

ningse Bosjes groeien. Ook schuwt hij het contact met mensen niet. Integendeel, juist de mogelijkheid tot het leggen en intensiveren van contacten met mensen trok de heer Versteegh zeer aan. Dat miste hij bij het surveilleren per auto.

Het bewaren van de rust en het waken voor de veiligheid van de burger behoren tot de taak van de wijkagent. Bij ruzies, diefstallen, verkeersovertredingen, baldadigheid en zo meer zullen we op optreden zijnerzijds kunnen rekenen. En, met praten kun je soms een hoop ellende voorkomen! Wij wensen hem alle succes toe op zijn nieuwe pad, vooral in het Van Stolkpark en in de Scheveningse Bosjes.

De heer Versteegh is bereikbaar via het Politiebureau Duinstraat (tel. 61.41.41, toestel 2778).

Van het goede en kwade rond de promenade

Gebrek aan voorlichting Dienst voor Stadontwikkeling.

Wij hebben tegenover deze dienst ons ongenoegen geuit over het gebrek aan samenwerking met ons bestuur. Ondanks herhaalde toezeggingen om ons in te lichten over ingediende bouwplannen in onze wijk, ontdekken wij telkenmale het bestaan van deze plannen eerst, wanneer ze reeds tot uitvoering komen. Bovendien geeft de heersende onzekerheid aanleiding tot allerlei geruchten. De pers besteedde veel aandacht aan onze brief: Het Vaderland nam grote delen ervan over.

LPG-installatie tegenover het Promenade Hotel. Wij hebben nogmaals een brief aan het Gemeentebestuur geschreven over de gevaren van een LPG-installatie tegen-

over het Promenade Hotel naar aanleiding van de zware explosie van een LPG-tankwagen en een LPG-opslagtank in een pompstation langs de nieuwe snelweg Nijmegen-Den Bosch.

Bomalarm in Franse school. 6 maart jl. werd de Parkweg om circa 9.30 uur opgeschrikt, doordat alle kinderen van de Franse en de Engelse school plotseling de school verlieten. Er was een bomalarm in de Franse school. Gelukkig bleek het hier een loos alarm te betreffen en na een half uur was de rust weer teruggekeerd.

Engelse school. De "senior" en "middle" division van de Britse school zijn verhuisd naar het nieuwe gebouw te Voorschoten. Hierdoor zijn de panden Parkweg 19 en Van Stolklaan 1 - 3 leeg komen te staan.

Redactie:

Mr L. Davidson, Parkweg 30,
tel. 55 08 13

Anneke Landheer-Roelants
Thea Muusers-Jounet

Productie:

Macgraphic B.V., Kanaalweg 15,
tel. 55 79 06

Verspreiding:

Rob Luijter, Kanaalweg 27,
tel. 54 13 13

Wijkcontactambtenaar:

Z. C. Blok, Stadhuis, Burgemeester de Monchyplein 14, tel. 624121,
t. 2946

Rayonagent:

J. T. De Lange, Politiebureau,
Duinstraat 23, tel. 61 41 41, t. 2165

Burenhulp:

Mevrouw A. E. M. Landheer-Roelants, Prof. P. S. Gerbrandyweg 3,
tel. 54 12 96

Mevrouw E. H. van den Bussche-Pieters, Prof. P. S. Gerbrandyweg 7,
tel. 55 75 09

Bestuur Wijkvereniging:

Voorzitter: Mr. T. Landheer,
Prof. P. S. Gerbrandyweg 3, tel. 54 12 96

Vice-voorzitter: Mr B. J. E. Kroon, Hogeweg 4, tel. 54 09 85

Secretaris: Mr L. Davidson,
Parkweg 30, tel. 55 08 13

Penningmeester: Th. H. Sorel,
Van Stolkweg 28, tel. 55 53 28

Leden: Ir G. L. Hondius, Prof. P. S. Gerbrandyweg 1, tel. 55 73 28
R. P. Luijter, Kanaalweg 27, tel. 54 13 13

Wijkagent:

P. H. M. Versteegh, Politiebureau, Duinstraat 23, tel. 62 41 41, t. 27 78